

Drugi okrugli stol o hrvatskim studijima u svijetu

Tanja Brešan i Gordan Matas

Ove je godine u travnju organiziran II. okrugli stol o hrvatskim studijima u svijetu. Na Braču i u Trogiru okupio je mnogobrojne stručnjake koji se bave učenjem hrvatskoga jezika u Hrvatskoj i svijetu. Cilj je Okrugloga stola bio stvoriti mrežu lektora, nastavnika i teoretičara hrvatskoga jezika koji će znanstveno unaprijediti metode i pristupe u poučavanju hrvatskoga jezika i kulture te stvoriti most između sveučilišta u svijetu na kojima postoji kroatistika i sveučilišta u Hrvatskoj.

0. Uvod

U razdoblju od 16. do 20. travnja 2008. godine održan je Drugi okrugli stol o hrvatskim studijima u svijetu. Glavni je organizator bio Centar za hrvatske studije Filozofskoga fakulteta u Splitu, a suorganizatori istoimeni centar Sveučilišta Macquarie u Sydneyju (*Croatian Studies Centre*) i Uprava za međunarodnu suradnju Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa Republike Hrvatske. Skup se održao u Supetru na otoku Braču (u konferencijskoj dvorani hotela *Svpetrus*) i u Trogiru (hotel *Medena*).

Okrugli je stol s temom *Hrvatski studiji u svijetu, povezivanje, umrežavanje, zajednički projekti i poslijediplomski studiji* organiziran u tri tematske sekcije. U trodnevnom su programu sudjelovali mnogobrojni kroatisti iz Hrvatske i svijeta koji su u svojim izlaganjima raspravljali o problemima s kojima se susreću, sudbini kroatistike u svijetu te o položaju ustanova čija je uloga promicanje hrvatskoga jezika i kulture.

Okrugli je stol započeo uvodnim riječima Borisa Škvorca, prodekana za razvoj Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Splitu i voditelja Centra za hrvatske studije u svijetu te Josipa Milata, dekana Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Splitu. Oni su izrazili zadovoljstvo zbog velikoga odaziva teoretičara jezika, nastavnika, lektora te predstavnika različitih ministarstava. Naglasili su važnost ovakva tipa okupljanja s obzirom na razgranatu mrežu kroatističkih studija u svijetu i organizacija koje im pomažu.

U službenome dijelu otvaranja poticaj ovakvom znanstvenomu i kulturološkomu skupu dali su i Ivan Šimonović, prorektor za međunarodnu

suradnju Sveučilišta u Zagrebu, Bernarda Periš, predstavnicu Ministarstva vanjskih poslova i europskih integracija, Lada Kanajet-Šimić, voditeljica Odjela za školstvo, znanost i šport Hrvatske matice iseljenika, Staša Skenžić predstavnik Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa te Željko Domazet, prorektor Sveučilišta u Splitu.

1. Teme prvoga dana

Prva je tematska cjelina pod nazivom *Programi hrvatskih studija, lektorati i zajednički međunarodni programi* kojom su predsjedavali Josip Milat i Mario Grčević sa Hrvatskih studija Sveučilišta u Zagrebu, započela izlaganjem Marka Samardžije s Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Dinke Pasini s Croaticuma Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu i Staše Skenžića. Izlagači su raspravljali o lektoratima hrvatskoga jezika na inozemnim sveučilištima i visokim učilištima te o programima koji se nude stranim studentima kroatistike. Slijedilo je izlaganje Ernesta Barića sa Sveučilišta u Pečuhu (Mađarska) koji je istaknuo važnost pokretanja međunarodnoga kroatističkoga doktorata. Situaciju i sudbinu kroatistike na njemačkim sveučilištima približio je svojim izlaganjem Josip Matešić (Njemačka) upozorivši na sve manji broj kroatističkih lektorata u svijetu.

Program Centra za hrvatske studije u svijetu Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Splitu predstavio je referatom njegov voditelj Boris Škvorc upozoravajući na nužnost suradnje sveučilišta u cijelome svijetu. Krešimir Bagić i Ivana Vidović-Bolt s Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu predstavili su programski koncept Zagrebačke slavističke škole koja svojim dugogodišnjim radom promovira hrvatski jezik i kulturu. Program Hrvatskih studija Sveučilišta u Zagrebu predstavio je Danijel Labaš, a o suradnji s inozemnim programima govorio je i tajnik Hrvatskih studija Marinko Šišak.

Nakon organiziranoga izleta u Bol, gdje su gosti predavači sa stranih sveučilišta mogli uživati u mediteranskom ozračju otoka Brača, nastavljeno je s drugim dijelom predavanja. Boguslaw Zielinski sa Sveučilišta Adama Mickiewicza u Poznanju (Poljska) predstavio je rad kroatistike i južne slavistike u suvremenoj humanistici u Poljskoj. Nakon njega je Marica Čilaš-Mikulić predstavila rad zagrebačkoga Croaticuma, odnosno tečajeve, programe te projekte koje pripremaju u sklopu predavljanja hrvatskoga kao drugoga i stranoga jezika.

Prva tematska sekcija završila je okruglim stolom čiji su moderatori i voditelji bili Ištvan Blažetin sa Sveučilišta u Pečuhu (Mađarska) te Luka Budak sa Sveučilišta Macquarie (Sydney, Australija). Raspravljalo se o današnjem stanju hrvatskih studija u svijetu. Izraženo je nezadovoljstvo položajem hrvatskoga jezika. On bi skorim ulaskom Hrvatske u Europsku Uniju trebao dobiti jednak položaj kao i ostali jezici.

2. Teme drugoga dana

Drugi dan Okrugloga stola započeo je odlaskom u Trogir i posjetom voditeljima i studentima koji su tamo boravili sudjelujući u programu *Croati Mundi*, projektu koji je nastao sa željom da se povežu studenti kroatistike iz cijeloga svijeta kako bi u Hrvatskoj, u suradnji s voditeljima različitih kulturnih sekcija, neposredno u praksi doživjeli hrvatsku kulturu. U radu projekta ove su godine kao organizatori projekta sudjelovali Josip Lasić i Helena Burić te voditelji šest sekcija: Helena Burić i Ivan Herceg (radionica kreativnoga pisanja), Anita Runjić-Stoilova (glasnogovorničko-novinarska radionica), Alen Čelić (radionica dramskoga stvaralaštva), Ivana Mišura i Bruna Čondić (radionica tradicionalnoga plesa), Meri Jeman i Anita Valo (radionica suvremene hrvatske glazbe) te Daria Sladojević i Ivana Semerad (radionica klapskoga pjevanja). U hotelu *Medena* sudionicima su se Okrugloga stola polaznici radionica predstavili svečanim programom u kojem su pokazali znanja i vještine iz raznih aspekata hrvatske kulture koje su stekli u radu s voditeljima sekcija.

U Trogiru je održana i druga tematska sekcija Okrugloga stola pod nazivom *Učenje hrvatskoga kao drugoga i stranoga jezika i testovi znanja hrvatskoga jezika za strance* kojom su predsjedavali Krešimir Bagić s Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu i Vinko Grubišić sa Sveučilišta Waterloo (Kanada).

Prvo je izlaganje održala Zrinka Jelaska s Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Ona je predstavila modele udžbenika za učenje hrvatskoga kao drugoga i stranoga jezika te prikazala složen proces sastavljanja udžbenika koji svim inojezičnim učenicima hrvatskoga jezika olakšavaju stjecanje jezične komunikacijske sposobnosti. Slijedilo je izlaganje Marija Grčevića iz HAZU i Hrvatskih studija Sveučilišta u Zagrebu o samoodređivanju hrvatskoga jezika i promicanju spoznaja o njemu. Lidija Cvikić s Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu svojim se izlaganjem o procjenjivanju znanja hrvatskoga jezika osvrnula na načine ispitivanja stranaca. Gordan Matas prenio je svoja iskustva o dugogodišnjem predavanju hrvatskoga jezika kao drugoga stranoga slavenskog jezika. Ištvan Blažetin iznio je program hrvatskih studija i lektorata u Europi te prijedlog zajedničkih programa i projekata hrvatskoga kao drugoga i stranoga jezika u Hrvatskoj. Prvi dio Okrugloga stola zatvorila je Sanja Zubčić s Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Rijeci referatom u kojem je iznijela prijedlog osnivanja škole hrvatskoga jezika za strance na riječkoj kroatistici. Slični programi postoje i na ostalim sveučilištima u Hrvatskoj, a kako se broj zainteresiranih polaznika povećava, velik bi se napredak postigao suradnjom svih centara u Hrvatskoj na kojima se poučava hrvatski jezik kao drugi i strani.

U drugom dijelu tematske sekcije, čiji je moderator bio Josip Lasić s Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Splitu, sudjelovali su lektori hrvatskoga jezika iz europskih zemalja koji su iznijeli svoja iskustva u poučavanju hrvatskoga jezika te naglasili poteškoće s kojima se susreću. Lektori su dali određene smjernice kako riješiti probleme. Važnost je ovoga dijela Okrugloga stola u tome što su sudionici imali priliku dobiti uvid u stvarnu situaciju i sve prednosti i nedostatke s kojima se suočavaju studenti kroatistike u svijetu i njihovi lektori. Nakon zatvaranja ovoga dijela Okrugloga stola slijedio je povratak u Supetar te svečana večera s kulturnim programom.

3. Tematske sekcije trećega dana

Zadnji je dan skupa bio posvećen umrežavanju hrvatskih studija u Hrvatskoj i svijetu, zajedničkim doktoratima i programima sa zajedničkim financiranjem. Tom su tematskom sekcijom predsjedavali Josip Matešić i Mario Grčević. Krystyna Pieniazek sa Sveučilišta Adama Mickiewicza u Poznanju održala je prvo izlaganje u kojem je prikazala poslijediplomsku kroatistiku i slavistiku u Poljskoj. Joško Božanić s Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Splitu prikazao je svoj međunarodni projekt interdisciplinarnoga studija *Studia Mediterranea*, koji bi obuhvatio jezičnu i kulturološku dimenziju Mediterana. Luka Budak u svom je izlaganju opisao dvadeset i pet godina hrvatskih studija na australskome Sveučilištu Macquarie predstavivši njihov program. Vinko Grubišić prikazao je modele predavanja hrvatskoga kao drugoga i stranoga jezika kakvi se provode na Sveučilištu Waterloo.

Druga tema toga posljednjega dana Okrugloga stola bila je vezana uz predstavljanje pratećih programa i infrastrukture studija hrvatskoga kao drugoga i stranoga jezika. Predsjedavao je Luka Budak. Temu je otvorila Lada Kanajet-Šimić koja je predstavila programe učenja jezika, folkloru i druge projekte koje nudi Hrvatska matica iseljenika. Saša Skenžić pokazao je značajan doprinos koji Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa pruža u vidu stipendija i drugih oblika potpore programima hrvatskoga jezika i kulture u svijetu. Bernarda Periš, načelnica Odjela za manjine i useljeničtvo Ministarstva vanjskih poslova i europskih integracija, iskazala je potporu svim Hrvatima u svijetu koji imaju želju naučiti više o svojoj kulturi. Ministarstvo, naime, dugi niz godina omogućava djeci iseljenika dolazak u Hrvatsku te stipendijama potiče njihovo zanimanje za učenje hrvatskoga jezika.

Gost Okrugloga stola iz Kanade, Anton Kikaš, predsjednik Zaklade za hrvatske studije u Torontu, predstavio je ulogu zaklade u razvoju hrvatskih studija na Sveučilištu Waterloo. Poseban gost Okrugloga stola bio je državni tajnik Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa, Radovan Fuchs,

koji je pohvalio nastojanja sudionika da putem projekata i ovakvih skupova pridonesu što jačoj povezanosti hrvatskih studija u svijetu.

Treća se tema posljednjega dana Okrugloga stola vezala uz zajedničke doktorate, projekte i mobilnost studenata i nastavnika. Voditelji sesije bili su Boris Škvorc i Vinko Grubišić. Rasprave su se u vodile u smjeru naglašavanja važnosti razmjene studenata i nastavnika između sveučilišta u inozemstvu i hrvatskih sveučilišta, a sve kako bi se prikupila iskustva i podigla kvaliteta nastave kroatistike u svijetu.

Posljednja je tema vezana uz Zakon o strancima koji obvezuje sve strance koji žele trajno boraviti u Hrvatskoj da pokažu određenu razinu poznavanja hrvatskoga jezika. Josip Lasić i Tanja Brešan s Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Splitu u svojem su izlaganju pokazali prepreke s kojima se suočavaju u sastavljanju ispita za strance te su dali prijedloge kako bi ispit trebao izgledati. Zrinka Jelaska predložila je da se, s obzirom na ozbiljnost posla, osnuje radna skupina koja bi rješavala upravo pitanja takvih ispita. Dogovoreno je da se prvi sastanak radne skupine održi početkom svibnja 2008. godine u Zagrebu. Predsjedavali su Josip Lasić i Marica Čilaš-Mikulić, a u raspravi su sudjelovali i Sanja Zubčić te Lidija Cvikić.

3. Zaključak

Oblikovanjem zaključaka, kojim su predsjedali Zrinka Jelaska i Vinko Grubišić, zatvoren je Drugi okrugli stol o hrvatskim studijima u svijetu. Doneseni su mnogi zaključci i prijedlozi kojima se želi popraviti stanje kroatistike u svijetu kao i poduprijeti sve ustanove koje brinu o iseljenim Hrvatima. Zaključci Okrugloga stola mogu se ukratko svesti u četiri skupine.

a) Sudionici s Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu (Odsjeka za kroatistiku) i Hrvatskih studija Sveučilišta u Zagrebu, Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Splitu (Centra za hrvatske studije u svijetu) i Odsjeka za kroatistiku Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Rijeci podržavaju ideju osnivanja zajedničkoga Međusveučilišnoga centra za hrvatski kao drugi i strani jezik.

b) Tri će sveučilišta, u suradnji s ostalim hrvatskim sveučilištima, pristupiti pripremi zajedničkih istraživačkih projekata za izučavanje i predavanje hrvatskoga kao drugoga i stranoga jezika. Bit će pokrenuta zajednička mrežna stranica i baza podataka (u Centru za hrvatske studije u svijetu), te koordinacija rada na izradi udžbenika (u Croaticumu na Filozofskome fakultetu Sveučilišta u Zagrebu).

c) Tri će sveučilišta surađivati na mentorskim projektima za strane studente, te koordinirati prihvati stranih studenata kroatistike.

d) Na idućem će se okruglom stolu, uz podršku rektorskoga zbora Međusveučilišnom centru, u rad projekta Okrugloga stola uključiti i druga hr-

vatska i europska sveučilišta kao i svi zainteresirani lektori hrvatskoga jezika u svijetu.

Namjera je da se iduće godine Treći okrugli stol o hrvatskim studijima u svijetu održi u dva dijela. Prvi dio Okrugloga stola i manji znanstveni skup održat će se na Sveučilištu Macquarie u Sydneyu, čime će se obilježiti dvadeset i peta godišnjica hrvatskih studija na tom sveučilištu. Drugi će se dio manifestacije održati na Sveučilištu u Pečuhu. Tim se dvjema manifestacijama težište Okrugloga stola pomiče onamo odakle i dolazi, na hrvatske studije u svijetu.